

tem esse profus materiale. Et primò, si fingamus esse materiale & animale, qualis est virtus motiva equi, aut leonis, non oporteret mouere in non tempore, quia huiusmodi virtus non semper agit quantum potest, quia mouet applicata per appetitum, & appetitus excitatur per apprehensionem: apprehensio autem non semper mouet quantum potest, sed quantum expedit, seu prout expedire repræsentatur. Deinde, licet illa virtus esset materialis, & omnino naturaliter agens, adhuc non esset necesse vt semper ageret, quantum posset: quia posset non mouere immediate, sed mediate, & ita posset eius actio modificari in proximi causa: sic enim Commentator. 12. Metaphysic. tex. 4. 1. dicit primum motorem non mouere primum mobile in non tempore, quia non immediate mouet, sed mediante proximo motore, quem vocat animam cœli, & dicit esse finitæ virtutis. Quo modo putat se sufficienter defendere rationem Aristotelis: nihil tamen efficit, nam sicut ipse hoc dicit de virtute immateriali, ita etiã dicit idem posset de virtute corporea. Cur enim non posset etiam illa mediatè tantum mouere, & eius motio limitari à mouente proximo: Imò factius in illa hoc dici posset, quam in immateriali virtute, nam illa cum sit metè naturalis, potest esse omnino determinata ad illum mouendi modum, scilicet mediante alio motore, & determinata iuxta capacitatem eius: virtus tamen immaterialis, licet de facto moueat mediâtè alio motore, tamen, cum sit libera & indifferens, potens erit ad mouendum immediate. Hæc tamen obiectio licet ad hominem sit efficax contra Commentatorem, si simpliciter tamen non viget, nec facit satisfactorio responso: tum quia omnis mediata motio reduci potest ad aliquam immediatam, tum etiã quia nulla ratio reddi potest, cur si illa virtus infinita est, non possit immediate mouere. Aliunde vero est peculiaris euasio in virtute materiali & corporea, quia cum sit extensa, non æquè applicatur tota ad effectum, & ita non potest tota per se primò moueri, sed per partem propinquam, per quam remotiores agunt: & idè non ageret secudum vltimam potentiam suam, sed iuxta rationem & modum applicationis, qui semper esset finitus, partesque remotissimæ nihil conferrent ad actionem. Veruntamen hæc etiam obiectio responsionem habet, vt ex dicendis constat. Sed argumētum vterius, quia licet daremus, totam illam virtutem esse æquè applicatam, non sequitur eam agere in non tempore, quia non oportet vt virtus infinita extendatur ad hunc effectum, sed satis est vt in infinitum possit minori & minori tempore mouere, ita vt in instanti non possit, & in quolibet tempore minori & minori mouere possit. Sicut virtus creandi licet sit infinita, non idè extenditur vt possit creare rem infinitam, sed vt quamcumque finitam possit, etiam si in infinitum augetur. Quando enim in effectu infinito seu summo est aliqua repugnantia, vel contradictionis implicatio, non oportet vt virtus, tamen infinita, ad illud extendatur, quia (si ita dici potest) impossibilitas effectus ei resistit, vel proprius, quia non est de ratione potentiam perfectam, vt extendatur ad impossibile.

Ad hanc rationem, & in virtute ad omnes obiectiones factas, responderi potest absolute esse

xxii. Ad omnes

A impossibile mouere in instanti, tamē ex hypothesi, q. detur virtus corporalis infinita in mouendo, rectè sequi possit dari motum infinitum in velocitate, idèq. momentaneum, quod tamen non rectè sequitur, posita virtute infinita incorporea. Ratio autem discriminis reddi potest ex Diuo Thomâ 8. Physicorum, tex. 79. & 1. Part. quaest. 25. articulo 2. ad 3 [quia corpus mouens aliud corpus, est agens vniuocum, & idè oportet vt tota potentia mouentis manifestetur in motu: mouens autem incorporeum est agens æquiuocum, & idè non oportet vt eius potentia manifestetur in æqualitate effectus] vt idè dicit ad sm. Quia responsionem magnificat Caietanus opus de infinitis. De intentione sua ad primū in secunda solutione, eamq. in hoc fundat, q. effectus non est dignior sua causa. Mihi tamē est difficilis responsio, quia vel fundata vè in propositione falsa, vel omnino voluntaria: nam si supponat omne corpus esse agens vniuocum, saltem supponit, nam Sol est motiens hæc inferiora motu alterationis, & tamen nō est agens vniuocum, & idè nō est necesse vt virtus eius actiua manifestetur in aliquo effectu summo, vel adæquato, vt in prædicta solutione ad secundū dicit idem Diuus Thomas. Vel solutio non fundatur in hac vniuersali propositione, sed in illa particulari, q. corpus habens virtutem infinitam esset mouens vniuocū, & hoc sensu fundamentum est voluntaria, quia probari non potest ex generali ratione mouentis corporei, nec ex propria & speciali, nam illud corpus esset nobilissimum, & idè, si quod esset mouens æquiuocum, maxime illud. Vnde mirum est, quomodo Caietanus ex illa propositione: [effectus non est dignior sua causa,] inferat, q. si aliqua virtus est in magnitudine, eius adæquatum opus potest recipi in maioriudine. Quasi verò ex nobilitate effectus, aut passu eueniat, vt nō sit capax perfectionis vel actionis adæquate virtuti causæ, & non potius sepe proueniat ex ignobilitate. Quod enim creatura non possit recipere esse adæquatum virtuti diuinæ, est, quia creatura est longe ignobilior.

B Sic ergo, q. motus corporis non sit capax infinitæ velocitatis, licet potentia motiua sit infinita, non est quia effectus sit nobilior, sed potius quia est ignobilior. Estque euidens dicta instantia de actione Solis, nam virtus Solis est virtus in magnitudine, & tamen adæquatum opus eius non potest recipi in magnitudine, quia semper agit vt causa æquiuoca. Quod si dicas Solem semper agere in corpus ignobilius, sicut dicitur facile de primo motore, & si corporeus esse fingatur. Adde quod, in vniuersum loquendo, motus vt sic est ignobilior effectus sua causa, seu virtute mouendi, imò non tam est effectus, quam via ad effectum, quæ ex suo genere est ens imperfectum, quia inaccessibilem est, ex quo intrinsece prouenit vt non possit esse totus simul tempore in momento: virtus autem motiua est permanentis, & idè est tota simul: idèque intelligi potest, quod talis virtus sit actū infinita, siue extra corpus, siue in corpore, quantum non possit conferre et motui summam velocitatem. Et confirmatio argumento proportionali, nam si infinita virtus motiua in corpore existens in seipso debere esse capax infinitæ velocitatis: ergo eadem infinita virtus existens in spiritu, inferet talem virtutem posse mouere

obiectio. Ad rationem quæ dicitur hinc resp. sio.

D. Thom.

Caietan.

Improbab.

xxiii.